

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus De Officiis, Electionibus, Dignitatibus, Et
Beneficiis Ecclesiasticis**

Coras, Jean de

Colonia Agrippina, 1596

VD16 C 5049

6 De præsentatione, seu iure patronatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63394)

nec inculpandus est, qui se litibus noluit implicare. I. quia poterat, ff. ad Treb. Et hæc ad mandatorum introductionem dicta sufficiant, quæ sic tradita putamus, ut horum vestigijs reliqua, quantumuis recondita venari liceat.

De iure patronatus. Cap. VI

SUMMARIA.

- 1 Patronus quis.
- 2 Ius patronatus.
- 3 Iuris patronatus acquisitio.
- 4 Ius patronatus quid.
- 5 Ius patronatus spiritali annexum.
- 6 Laicus cur tenet ius patronatus.
- 7 Patronus ab ecclesia alendus.
- 8 Patronus laicus & ecclesiasticus.
- 9 Tempus ad presentandum.
- 10 Variare quando possit patronus.
- 11 Modi querendi ius patronatus.
- 12 Fundare quid.
- 13 Acquisitio iuris patronatus.
- 14 Patroni plures eodem iure fruuntur.
- 15 Mulier querit ius patronatus.
- 16 Vxor an preferatur marito in presentando.
- 17 Tutor non preferatur pupillo in presentando.
- 18 Presentatio non fit de absente.
- 19 Pater an filium presentet.
- 20 Pater & filius, vna persona.
- 21 Patria potest as quando non spectetur.
- 22 Collatio fructus.
- 23 Electio fructus.

24 Pre-

- 24 *Præsentatio fructus.*
- 25 *Institutio spreto patrono nulla.*
- 26 *Consensus an sufficiat ex postfacto.*
- 27 *Taciturnitas quando habeatur pro consensu.*
- 28 *Scientia & patientia, quando pro consensu.*
- 29 *Permutationi sine patrono, an Episc. authoretur.*
- 30 *Negligentia patroni.*
- 31 *Præsentatio indigni.*
- 32 *Patronatui laico Papa an deroget.*
- 33 *Legatus an deroget patrono laico.*
- 34 *Papa non præsumitur laicis derogare.*
- 35 *Peroratio.*

EXtremum est, ut de iure patronatus dicamus: non quidem libertorum, quod quidem manumissione seruatorum, domini sibi querunt, cap. liberti, ca. octava, 12. qu. 2. & tot. tit. ff. de iur. patron. sed de eo iure quod habent patroni, (sic in iure Pontificio dicuntur, t̄ qui alicuius ecclesiæ extruendæ, aut alterius cuiuscunque fundationis ecclesiasticæ authores fuerunt) præsentandi t̄ videlicet, & offerendi clericum quem ecclesiæ vacanti præesse, & in eam collatis redditibus frui velit. Acquirunt t̄ autem hoc ius, qui de Episcopi consensu, vel fundant ecclesiam, hoc est, locum in quo templum extruatur assignant, ca. 3. c. nobis, de iur. patron. vel ecclesiam ædificant, cap. monasterium, 16. qu. 7. d. cap. nobis, vel etiam constructas ecclesias ante consecrationem dotant, ca. cum abbatem, 18. qu. 2. cap. piæ mentis, & c. filijs, 16. qu. 7. Ut non valde sit obscurum, ius patronatus quo de agimus finire. Ius esse t̄ præsentandi clericum ad ecclesiam vacantem, ex gratia ei concessum, qui consentiente Episcopo, vel

funda-

fundauit, vel construxit, vel dotauit ecclesiam.
 d. cap. piæ mentis. Dico imprimis ius esse, non
 quidem merè spirituale, cū à laicis possideatur,
 cap. querelam, de elect. in hæredesque transeat.
 ca. 1. de iur. patr. ca. filijs, 16. qu. 7. Et spiritualia
 nec à laicis tractarentur, ca. decernimus, de iud.
 cap. causam, de præscrip. nec in eos successione
 consanguinitatisve iure descendant, ca. 1. de præb.
 sed tēporale potius spirituali tamen causæ con- 5
 iunctū annexumq; c. quanto, de iud. c. de iure, de
 iur. patro. Vndè nec nisi cum vniuersitate, cap. ex
 literis, c. cum seculum, de iur. patr. vendi potest.
 ca. nemini. 16. qu. 7. & d. c. de iure. alioqui contra-
 heretur simonia, c. querelam, de simon. quæ non
 tantū inducitur, si pactioes super spiritualibus
 fiant: sed etiam si super annexis. ca. quæsitum, de
 rerum permutat. Vt annexorum eadem sit ratio,
 idemque iudicium. l. cum actum, ff. de neg. gest. 3
 ca. translato, de constit. Dicitur autem ius patro-
 natus ideo annexum spirituali: d. c. quanto, dict.
 ca. de iure. quia propter ecclesiam producit, &
 ad eius institutionem, vsumq; sacrum ordinatur.
 Panor. cap. consulere, de simo. & in d. ca. quanto.
 Quoniam t̄ autem spiritualibus annexa, spiritua 6
 lium naturam redolent: l. quæ religiosis, ff. de re.
 vend. dict. ca. quæsitum. laicus iuris cuiuscunque
 spiritualis prorsus incapax, d. cap. decernimus,
 d. c. causam, non potest summo iure possidere ius
 patronatus. Panor. ca. 1. de præb. Cæterum grati-
 osè laicis quoque id lex concessit, c. quod autem,
 vbi Panor. de iur. patr. tum vt cæteri ad ecclesia-
 rum constructionem inuitentur, gloss. ca. nobis,
 & c. cum dilectus, eod. tit. tum ne illis beneficiū
 perijisse videretur, qui in sacrum vsum aliquid
 contulissent. ca. cum in officijs, de testam. cap. ita
 nos

- nos in fine, 25. quæst. 2. vnde vt perpetua quædam memoria & gratitudo, extet, habent & hoc prærogatiuæ, foundationum ecclesiasticarum auctores, vt si fortè premantur inopia ipsi, vel eorum
- 7 filij, ex redditibus ꝑ ecclesiæ ali debeant, ca. quicunque. 16. qu. 7. moderatè tamen, d. ca. nobis, de iure patron. vt non tam videlicet qualitatis personæ facultatumque habeatur ratio, l. sed & si quid, §. 1. ff. de vsufr. quàm ecclesiæ. Vt ministris qui deseruiunt, aliquid supersit. ca. fin. ad fin. 25. qu. 2. gloss. d. ca. quicunque. Vicissim tamen, hoc oneris incumbit patronis, eorumque liberis, vt solerter animaduertant, ne res suæ foundationis dilapidentur. cap. filijs, 16. qu. 7. Neque verò putandū, solos laicos iuris patronatus capaces esse: quandoquidem ecclesiasticæ personæ, id quoque iuris habere possunt. ca. cum autem, & ca. illud,
- 8 de iur. patron. Quæ si ratione ꝑ proprii patrimonij illud nactæ fuerint, patronis laicis nihilominus annumerantur, cap. cum dilectus, vbi Panor. eod. tit. nam patroni ecclesiastici, ij tantū dici debent, qui ratione ecclesiæ quam tenent, eo iure fruuntur, Panorm. cap. eam te, in fi. illo tit. inter quos & laicos patronos discriminis plurimū lex Pontificia constituit: nam sicut collator ad conferendum sex menses habet: c. 2. de concess. præb. ita ecclesia ꝑ ad præsentandum, cum tamen laicus quadrimestre tantum habeat: ca. vn. §. verum, de iur. patron. huic verò minus tempus indulgetur, quia licet indignum præsentet, non tamen priuatur potestate præsentandi, ca. cum vos, vbi gloss.
- 9 de offi. ord. præterea ꝑ variare potest ante institutionem Episcopi, alium præsentando, cap. quod autem, ca. cum autem pastoralis, & ca. fin. de iur. patrona. non vt à primo prorsus recedat, sed vt
- poste-

posteriore, priori accumulato, magis idoneum
 Episcopus eligere possit. ca. cum autem, vbi Pa-
 nor. eod. tit. Ioan. And. ca. in re communi, de reg.
 iur. in 6. Cùm tamen ecclesiasticum patronum,
 iudicio maiore ac solidiore esse oporteat. Clem.
 cum illuso, de renuntiat. Indignum siquidem
 presentans, presentandi pro ea vice potestatem
 amittit, c. cum in cunctis, §. si. de elect. gloss. d. c.
 cum vos. nec variare potest secundum, licet ac-
 cumulatiuè presentando, glo. d. c. cum vos, Card.
 Clem. vn. 13. qu. de rerum permut. Vndè fit quæ-
 dam sicuti pontificij dicunt compensatio, vt one-
 rati in tempore laici in cæteris subleuentur, con-
 traque subleuati in tempore clerici in cæteris o-
 nerentur. l. eum qui, ff. de iure iur. gloss. d. c. cum
 vos. Acquirunt t̄ autem hoc ius patronatus tam
 laici, quàm clerici tribus modis potissimū. Fun-
 datione videlicet, extruptione & dotatione. glo.
 ca. pie mentis, 16. qu. 7. Non quidem vt putandum
 sit, vno ex his tantum quæri ius istiusmodi, nisi &
 alij intercedant. Panor. conf. 106. col. 2. volum. 2.
 Fundare ecclesiam t̄ propriè dicitur qui fundum
 assignat, in quo de Episcopi voluntate, §. 1. de
 monach. col. 1. §. 1. vt null. fab. orat. do. col. 5. tem-
 plum extruatur. cap. nobis, de iur. patro. ca. Ab-
 batem, 2. 18. qu. 2. Quamuis & vulgo fundatores
 ecclesiarum dici soleant, qui construxerunt eccle-
 sias, nec sit pro subiecta materia, respuenda hæc
 interpretatio, ca. 3. vbi Ioan. And. de testa. existi-
 mandum enim non est, vt mox attigimus, sola
 fundatione, hoc est, fundi assignatione ius patro-
 natus quæri. Panor. d. consil. 106. Ne sequatur ab-
 surdum, quem dici patronum ecclesiæ quæ non-
 dum est, forteque nunquam est futura. cap. ad au-
 dientiam, 2. de eccles. edifican. Sed ita, si sequatur
 operis

II

12

nuptiarum oneribus succurratur, ex præsentatione non potest maritus consequi: probabilius videtur, vxori hoc ius præsentandi conseruare. Rot.d.qu.422. Nec t̄ dissimile est, inquit, quod 17 de pupillo, tutoreque, legimus, vt præsentatus à pupillo, septennium egresso præferatur præsentato per tutorem. gloss. & Gemi. in cap.ex eo, de elect.in 6. Verùm hic casus propter lubricum ætatis, l.cum prætor, §.pen.ff. de iudic. §.præterea quib.non est permiss.dubitabilior mihi videtur. Fred.confil.43. Quapropter in eo, amplius deliberandum reor.

Porro autem præsentari debet clericus idoneus, hoc est, ipsi Episcopo offerri, & exhiberi. Panor.cap.cum parati, de appell. Vndè de t̄ ab- 18 sente non iure fit præsentatio, gloss.Cle.dudum, §.statuimus, de sepult. nisi fortè perspecta esset, & cognita Episcopo qualitas absentis clerici. Panorm.cap.ea noscitur, de ijs quæ fi.à prælat.cùm enim rei demonstratæ frustra adijciatur demonstratio: l. i. ff. de in integr.resti.nihil prohibet, quominus possit præsentari clericus absens, cuius qualitates superior notas habet, Panor. di.c. ea noscitur. nam ea ratione video, absenti posse conferri beneficium, cap accedens, de præb.cap. si tibi absent. eod.tit. in 6. Sed an pater t̄ filium 19 præsentare possit, plerique dubitant: cùm patronus seipsum non præsentet. ca.per nostras, de iur.patron. Et Iustinian. dicat vocem patris, tanquam vocem filij esse. §.ei verò, de inut. stipulat. alioque loco patrem & filium eadem personam penè esse. l.fin.C.de impub. Et rursus alibi, filiū esse partem quodammodo corporis paterni. Vt vbi sit pater, videatur & filius esse. l.cum scimus, de agr.& cen. li.ii.C. Deinde quoniam quicquid
L acqui-

acquirit l. i. ff. si à parent. filius, patri quærit etiam hodie saltem respectu vsusfructus. l. cum oportet, & l. fin. C. de bon. quæ lib. Verùm contraria sententia, & meritò obtinuit. gloss. & Panor. in cap. consuluit, de iur. patron. Cùm ex Pomponij sententia, Vlpian. l. illud, ff. quod cuiusque vniuers. responderit, suffragium patris,

20 filio prodesse, & econtra. Quod autem † pater eadem persona cum filio intelligatur, humana legis interpretatione, & per fictionem, nō etiam secundum veritatem, constitutum est. d. l. fin. & dict. l. cum scimus. At nos veritatem in spiritualibus, magis quàm fictionem, sequimur. Arch.

21 cap. vn. de vot. in 6. In quibus etiam † vim patrię potestatis non attendimus. Atque ideo nihil acquirit patri, sed totum sibi filius vendicat. ca. fin. de iudic. in 6. Huius ergo iuris patronatus, quo de agimus, hæc est vis & potestas, vt ius habeat patronus præsentandi & offerendi clericū, quem

22 præesse Ecclesię velit, sicuti enim † collatio fructus est Episcopatus gloss. cap. cum olim, de maior. & obedi. & electio, fructus † canonicatus:

23 Innocen. cap. literis, de restit. spol. ita præsentatio, † fructus & effectus, iuris patronatus. gloss.

24 cap. cum Bertholdus, de re iudic. Vndè non potest † alium Episcopus, spreto patrono, institue-

25 re, cap. illud, in fin. de iur. patron. procedensque de facto, absque patroni consensu institutio nulla est ipso iure. ca. decernimus, 16. quæst. 7. Etiam si credebatur Episcopus, alium verum patronum esse, dict. cap. cum Bertholdus, vbi Panorm. num. 13. Patrono tamen conquerente, & institutionem ob sui contemptum impugnantem, Doct. d. ca. cum Bertholdus. potest siquidem patronus, institutioni absque suo consensu, ab Episcopo factæ postmodum

modum consentire. Hostiens. in summa, de iure patron. Sic enim dicimus, consensum † Episcopi, qui in constructione Ecclesie necessarius est: §. i. vt nul. fab. orato. colla. 5. postea interuenire posse. Rota. 873. Ant. Et generaliter proditum legimus, vbi cōsensus alterius requiritur, si non peccat actus in substantia, cap. auditis, de elect. non referre, an præcedat, vel sequatur actum, capit. eura, de iur. patron. in continenti, vel ex intervallo. l. fin. C. ad Macedon. Licet in mandato, l. si verò, §. si post, ff. mandat. iussu, l. si quis mihi, §. iussum, ff. de acquir. hæred. & autoritate diuersum obtinuerit. l. obligari, §. penult. ff. de auth. tut. §. tutor. eod. tit. Qua de re Doctores, Bart. & alij, dict. §. iussum. alibi plenissimè. An autem † habeatur pro consensu, patroni præsentia, & taciturnitas quæstionis est? Et nisi intercessissent actus, tacitè approbatiui collationis, cap. ex ore, de ijs quæ fiunt à maior. plerique putant, Felin. post multos, cap. cum Bertholdus, col. 4. de re iudic. patronum non videri consentire, sed magis contradicere. l. penult. ff. de furt. Cùm inuitus, & repugnans, in damnosis dicatur, non tantum qui contradicit, sed etiã qui consensisse non probatur. l. filiusfamil. §. inuitus, ff. de procura. l. qui vas, §. vetare, ff. de furt. Consensisse autem non videtur patronus, & si sciente eo beneficium alteri contulerit Episcopus, cum nemo iuri suo renuntiasse censeatur. l. cum de indebito, ff. de probat. cap. super hoc, de renuntiat. Et ideo potius verisimile sit passum patronum se præsentem, conferri beneficium, ex pudore quodam, & magna verecundia. dict. l. penult. de furt. Quod præsertim sciret, vsque ad quadrimestrè, vel semestrè tempus, cap. vn. §. verum, de iur. patron. in 6. con-

- 28 tradicendi ius sibi saluum esse. l. sicut, §. non videtur, ff. quib. mod. pign. sol. Ego verò t̄ contra, nam præterquam quod dici solet scientiam & patientiam eius qui prohibere potest, haberi pro consensu: l. sæpè, ff. de re iudic. l. Labeo cum vul. ff. de aqua plu. tractamus hîc de actu publicè utili: nempè, vt celerrimè vacanti Ecclesiæ prouideatur. cap. ne pro defectu, de elect. Non solum autem, quoties de commodis agitur, tacens habetur pro consentiente: l. qui patitur, ff. manda. gloss. cap. sicut, de elect. in 6. sed etiam vbi tacentis damnum versatur, si materia fauorabilis sit Reipublicæ, is videtur consensisse, qui nominatim non contradixit, l. 2. §. 1. ff. ad municip. l. 1. de filijsfam. libr. 10. C. nec ob verecundiam, aut nimiam Episcopi reuerentiam, l. ad inuidiam, C. de ijs quæ vi, metu sive. caus. fin. patronus præsumitur in dubio tacuisse, nisi alia probentur, Bart. l. 1. §. quæ onerandæ, ff. qua. re. act. aut non tacendo, irrogaretur superiori infamia. dict. l. penult. ff. de furt. Verum enim verò, quod diximus Episcopum non posse, sine patroni consensu, conferre beneficium, cap. illud, de iur. patro. cap. decernimus, 16. quæst. 7. Doctor. intellexerunt, Rot. 23. in not. Felin. cap. cum Berthol. colum. 5. de re iud. in collatione voluntaria, nō etiam in necessaria.
- 29 Vt quæ sit, ex causa permutationis t̄ cui dicunt, Clem. vn. de rer. permut. Episcopum posse authorari, patrono etiam non vocato. Ego verò, in effectu parum discriminis esse video, quandoquidem omnes admittunt, patrono contradicente, & de contemptu postmodum agente, retractandam permutationem. Fred. tract. permut. quæst. 30. Imol. cap. fin. de rer. permut. Felin. dict. capit. cum Bertholdus. Sunt & alij certiores quidem casus,

casus, quibus facta sine patroni præsentatione, institutio cōsistit. Veluti si patronus, † intra præ- 30
 finitum à lege, cap. vn. §. verùm, de iur. patronat.
 tempus in præsentando negligens fuerit. capit. 2.
 de sup. negl. prælat. quo casu potestas conferendi
 deuoluitur ad Episcopum, dict. cap. 2. Panormit.
 dict. cap. illud, de iur. patron. aut alium, ad quem
 ius instituendi pertinet, etiam Episcopo inferio-
 rem. gloss. Clem. vn. de supp. negl. Panor. cap. 2.
 in fin. de concess. præbend. Idemque † si scienter 31
 indignum, patronus præsentauerit. §. si quis ora-
 torij, de sanctiss. episcop. collat. 9. Paria namque
 videntur, nullum offerre, vel minus idoneum. ca.
 2. §. sed neque, de translat. episcop. Et si iure com-
 muni, collationem, aut electionem habentes, ob
 illam causam iure suo priuantur. ca. cum in cun-
 ctis, §. fin. de election. quanto magis patroni, l.
 eius militis, §. si militia, ff. de testa. milit. quibus
 ex priuilegio, & gratia præsentandi facultas com-
 petit, capit. quod autem, de iure patron. qui que
 scienter indignū offerendo, prærogatiuam præ-
 sentandi amittere merentur, concessa sibi pote-
 state, temerè abutentes, cap. gratum, de postula.
 præl. c. priuilegium. ii. q. 3. laicis tamen propter
 eorum (vt puto) ignorantiam, Innoc. ca. propo-
 suit, de fil. presbyt. pepercisse visus est Roman.
 pontif. capit. cum vos, vbi gloss. de offic. ordina.
 constituens, cum minus idoneam personam lai-
 cus præsentat, debere Episcopum, Ecclesie va-
 canti, œconomū duntaxat præponere. Denique 32
 † quoniam Papa in beneficijs plenissimam pote-
 statem, atque ideo omnem habere se profitetur:
 cap. 1. de presbyt. in 6. Clem. i. in fin. vt lit. pend.
 dubium non est, quin vires habeat facta ab eo col-
 latio, spreto etiam laico patrono, gloss. Cle. per
 literas,

- litteras, de præb. Panor. cap. 3. & ca. cum dilectus, de iure patron. modò de patronatu laici in literis mentio fiat. gloss. §. cæterùm, in proœm. pragm. Panor. dict. cap. cum dilectus. Hanc quippè præsentandi facultatem patronis, ius positivum ut sæpè diximus, gratiosè concessit: cap. quod autem, de iure patronat. cui legi summus pontifex non subiacet. cap. proposuit, de concess. præben.
- 33 Cæterùm, † non eadem autoritate reliqui funguntur, Archid. ca. hortamur, 71. dist. gloss. dict. Clemen. per litteras. quamvis à latere legati: qui beneficia clericorum patronata, non item laicorum, conferunt. dict. cap. cum dilectus, ubi gloss. dict. Clemen. per litteras. Ne laicos ab ecclesiasticis foundationibus retrahi contingat. glo. c. cum dilectus. Quæ ratio cum in iure patronatus præscriptione, aut privilegio quæsito cesset, receptum est, legatum Cardinalem ei derogare posse. Panor. in cap. dilectus, in fin. de offic. leg. Card. dict. Clement. per litteras, 3. quæst. Sanè verò non præsumitur † Unquam Papa concessis à se literis iuri patroni laici derogare velle, nisi de eius voluntate constet evidenter. Lap. allegat. 96. Undè nec sub gratia, mandatove, quantumvis generali patronata laicorum beneficia comprehenduntur, cap. dilectus. 3. de præben. gloss. dict. §. cæterùm. nisi tale ius, præscriptione, privilegio, aut consuetudine laici quæsivissent. Casiod. decis. 4. de iure patronat. Ratione quam mox diximus. Quæ omnia diffusius Felin. alibi pertract. Felin. in tract. quando lit. Apost. præiud. patron. eccles.
- 35 Et hæc † sunt, quæ de iure patronatus attingere mihi placuit: non ignarus, alia multa congeri potuisse, quæ cum non valdè necessaria putem, ab alijsque diffusè tractentur, hîc repetenda non duxi.

dux. Et prædictis autem omnibus, quãtuliscun-
que explicitus nobis videtur beneficiorum tra-
ctatus: suis utcunque numeris, ac partibus, sibi
constans. Quo cum iuris studiosis aliqua ex parte
satis fecisse nobis videamur, in vigiliarum no-
strarum gratiam illud Virgilianum intorquere
non grauabimur. Hæc nostra interpretatio, hæc
in vniuersum Beneficiorum Tractatum cum bre-
uis, tum luculenta explanatio.

Collectas que fugat nubes, solemque reducit.

Ioannes Corasius Tolosus Valentia 19.

Decembr, 1547.

